

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R.P. Clavdii Aqua-Vivae Societatis Iesv Præpositi
Generalis V. Meditationes In Psalm. 44. et 118**

Acquaviva, Claudio

Coloniæ Ubiorum, 1616

Phe, id est, Os. Octonarius XVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50645)

Vnde & consequenter factum est, vt, qui ad mandata tua omnia dirigitur, omnem viam iniquitatis odio habeat. Non enim possunt hæc duo simul esse, vt & rectitudinem voluntatis, & mandatorum tuorum diligam, & non ex animo omnem viam iniquitatis, id est, tortuositatem execrer, & implacabili odio persequar. Nam sicut aurum, & lapidem pretiosum si diligerem, odissem profectò quicquid mihi talium rerum damnum posset inferre: ita, quoniã tua mandata diligebam, iniquitatis viam odio habui: & quemadmodum aliquod immanissimum marini itineris saxum declinaui, vbi tam pretiosarum rerum necesse est pati naufragium. Quod vt non contingat, longè inde velificat, qui in ligno Crucis cum mandatorum diuinorum mercibus nauigat.

Qui ad
mandata
dirigitur,
odit viam
iniquita-
tis.

☐ Phe, id est, Os.

Octonarius XVII.

129 **M**irabilia testimonia tua: ideo scrutata est ea anima mea.

130 Declaratio sermonum tuorum illuminat: & intellectum dat paruulis.

131 Os

131 Os meum aperui, & attraxi spiritum: quia mandata tua desiderabam.

132 Aspice in me, & miserere mei, secundum iudicium diligentium nomen tuum.

133 Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: & non dominetur mei omnis iniustitia.

134 Redime me à calumnijs hominum: ut custodiam mandata tua.

135 Faciem tuam illumina super seruum tuum: & doce me iustificationes tuas.

136 Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam.

129 Mirabilia testimonia tua: ideò scrutata est ea anima mea.

Mirabilis Dei lex. **V**Ox Hebræa מִאֲרִיבִים si scribatur Pelaper Aleph significat excelsum, arduum, & quod humana cognitione difficile apprehendi potest. Si autem per He significat segregatum, & pro excellentia separatum. Sic solent occulta, & magna à cognitione esse diuisa: & hoc modo testimonia, & præcepta Dei mirabilia sunt: utpote, quæ per celsitudinem difficile attingantur, & per

per excellentiam, atque perfectionem ab inferioribus separata sint.

Sunt autem mirabilia, qui continent Primò, magna, docent mira, præcipiunt sublimia, propter promittūt excelsa mirabilia, quia pulcher- res, quas rimā: & cum ardua præcipiant, facilia, & continet. suauiā ex gratia fiunt.

Deinde mirabilia sunt, si consideretur Secundò, legis autor Deus, qui mirabilis est, & dicitur. Si enim Angelus cum vix gutta quædā diuinæ admirabilitatis sit, M. inae Gedeonis patri loquens dixit. Quid quæris nomē meum, quod est Admirabile? quanto admirabilior erit ipseus Angeli factor? de quo meritò canitur. Domine Dominus Psal. 8. noster, quam admirabile est nomen tuum Cap. 9. in vniuersa terra! Et Isaias cū Emmanuelis nostri paruuli magnifica describeret nomina, primum posuit Admirabilis.

Tertiò, mirabilia sunt, si consideremus Tertio, cui data sunt, nimirum homini, quod cum propter animal sit ex carne compositum, & mente eum, cui data. plane mirabili nexu, excellentissimum propter spiritum, infirmissimum propter carnem, cælum petens, & in terra repens, passionibus scatens, quibus cum brutis cōuenit, & mentis sublimitate paulò minus minoratus ab Angelis, admiranda omnino præcepta illi tradenda fuerunt, per quæ fragilitatem contineret, domaret ferociam, & ad cælestia migraturum, apta œconomia dirigeretur. Quid enim mirabi-

Z rabi-

Iob 31.

rabilius quam ex carne & luto fictum ita efformare, eoque perducere, vt ne cogitet quidem de virgine? diuitiarum cupiditatem excidens non solum eas, vt fumū, ymbraque vanam spernat, sed, si affluat, doceatur cor non apponere? seculi potestatem cælo ipso excellior pro nihilo ducat? Denique in carne viuat Angelus? &, vt ait S. Cyprianus, adhuc in seculo degens vita viuat non huius seculi, sed futuri?

Psal. 61.

Quartò,
quia dat
lucem, &
vires.

Quartò, quod alijs legibus datum non est, & lucem præstant, & vires. Reliquorum legislatorum præcepta, etsi suo modo docent, non tamen intus lucem præbent. Hæc præbent, imò & intus vires, & alacritatem exhibent: vt cetera omnia Philosophorum dogmata ijs comparans B. Hieronymus, de illis asserat. Totum flaccidum, marcidumque ebullit in olea. Deinde, quia præcepta hæc ducunt non quocunque, non ad euanidam sapientiam, sed ad perfectam lucem, patriamque cælestem. Postremò & illud mirabilia hæc testimonia ostendit, quod eadem verba multiplici luce rutilant, seu spectes literalem sensum, siue tropologicum, & moralem, siue mysticum, siue eum, qui suo nomine anagogici eleuationem ad superiora profitetur. Vt mihi quidem videri interdum soleat verbum Dei esse pretiosissima quædam gemma sic efformata, atque elaborata, vt pro
va-

Quintò,
qui ada
cælū per-
ducit.

Sextò,
propter
multipli-
cem sen-
sum.

varietate suscepti luminis pulcherrimas
semper quidem, sed varias species repræ-
sentet. Quamquam quid opus est gemmas
adducere, cum habeamus in Scripturis,
cui hæc verba comparemus? Vide ar- *Ecc. 43.*
cum, ait Sapiens, & benedic eum, qui fe-
cit illum: valde speciosus est in splendore
suo, gyravit cælum in circuitu gloriæ suæ:
manus excelsi aperuerunt illum. Sicut
enim ex splendore radiorum Solis pul-
cherrimos Iris trahit colores, ita multo
splendidiores trahunt verba Dei. Nec for-
tasse alienum à proposito est, quod quon-
dam apud Plutarchum memini me legis- *Sympos. 4.*
se. Afferit enim ex illa reflexione radiorū *q. 2.*
rosidam illam nubem proprietatem quã-
dam contrahere, vt, vbi aspersa fuerit, mi-
rum pariat odorẽ; quare Sacerdotes quos-
dam Gentilium solitos ligna illa in sacri-
ficijs incendere, quæ ex huius roris resper-
sione odoratissima fiebant. Quid mirum
igitur, cum testimonia Dei adeo admira-
bilia sint, & res admirabiles rapere ad se
hominum mentes soleant, si ea Rex san-
ctus sine vlla satietate scrutabatur, & scru-
tatione perfecta, quæ etiam opus ample-
cteretur?

130 Declaratio sermonũ tuorũ illumi-
nat: & intellectum dat paruulis.

HEBRAEVS, apertio, vel porta sermo-
rum tuorum illuminat: significatissi-
mè

Z 2

mè omnino, quasi in ipsa apertione portæ illuminetur intelligens: ac si dicas, à primo gustu, ab ipso limine, vel à literali sensu. Hæc videlicet est verè porta oriëntalis iuxta Ezechiel. vnde lumen ingreditur.

c. 10.

Scripturæ
quasi gut-
tæ diuina
lucis.

c. 4. de di-
nomi.

Illuminant autem, quia Scriptura, & verba Dei sunt veluti guttæ quædam ex fonte immensi luminis, scilicet Dei, qui à Dionysio vocatur ἀκτὴς πηγῆς, καὶ ὑπερ-βλύξασα φωτοχυσία. id est, fontalis lux, & supereffluens luminis effusio: ex cuius plenitudine illuminari asserit omnem intellectum, scilicet supermundanum, hoc est, ut opinor, cælestes Angelos assistentes; circummundanum scilicet Angelos, per quos hæc inferiora administrantur, & intramundanum, id est, intellectum hominis, qui in

Orat. 40.
in sacr. ba-
ptisma.

mundo est. Sed & B. Gregorius Nazianzenus tria lumina ponit, primū, à quo omnia deriuantur, Deum ipsum, summum, & inaccessible lumen, quod nec mente percipi, nec verbis explicari potest, naturar: omnem ratione præditam illuminās, hoc in intelligibilibus, quod Sol in sensibili-

Ex Plato-
ne.

libus: eo se magis contemplandum nobis præbens, quo accuratius animos purgauerimus: eo rursus magis amādum, quo magis contemplati fuerimus: eo denique magis cognoscendum, quo magis amauerimus. Secundum lumen Angelum ponit, qui est primi illius luminis riuulus quidā, aut participatio inclinatione, vel conuersione

fione

sione ad illud. Tertium denique hominē, quod externis etiam, id est, Philosophis non Christianis manifestum est, à quibus $\phi\omega$, id est, lumen vocatur propter rationis insitæ vim, & facultatem. Quò etiam nomine, inquit, ij inter nos appellantur, qui diuina quadam virtute alios antecellunt, propiusque ad Deum accedunt. Et, quod nostro proposito maximè fauet, addit. Lumen quoque erat primogenitū illud mandatū, quod primo homini datum est, quæadmodum legis mandatū lucerna, & lumen est: & rursus. Lumen præcepta tua in terra. Tum multa pergit lumina enumerare. Sed nobis id satis est intelligere, mandata Dei & declarationem illorum merito lumē appellari, tum quia à primo illo lumine veluti stillæ quædam emanant, tum quia lumen tertium, id est, hominem verè lumen efficiunt, cum de superioribus illustrant, & primo lumini propiorē efficiunt.

Dant autem intellectum non omnibus, sed paruulis, id est humilibus. Non enim verba Dei superbos illuminant: vnde S. Augustinus fatetur se initio minus illuminatum, quod Scripturas sanctas magis vellet redolere gymnasiōrum Cedros, quas confringit Dominus, id est, elegantiam secularē. Alioquin superbiā, vt idem ad Dioscorum ait, dum inflat, obnubilat. Et Christus Dominus exultans in spiritu Patri gratias egit, quod abscondisset hæc à sapientibus

Psal. 118.

Dant intellectum paruulis humilitate.

Conf. l. 9.

c. 4.

Psal 28.

Matt. 11.

Atq; etiā
paruulis
sensu.
Proa. 1.
c. 9.
1. Cor. 3.

bus, & prudentibus, & reuelasset ea paruulis. Si autem paruuli accipiantur non tam malitia, quam sensu, de quibus dicitur. Vtique quo paruuli diligitis infantiam: & stulti ea, quæ sibi sunt noxia cupient, & imprudentes odibunt scientiam? & Si quis est paruulus veniat ad me: etiam sic verum est cælestem doctrinam dare intellectum paruulis. Nam qui erant antea insipientes, & stulti, quales etiam sapientia huius mundi facit, quæ stultitia est apud Deum, ipsi per sermones Dei, de insipientibus, ac cæcis sapientes, & illuminati fiunt: quomodo Propheta noster supra gloriatus est, quod super senes, & super omnes docentes se intellexerit, quia mandata Dei, & testimonia illius quæserit.

131 Os meum aperui, & attraxi spiritum: quia mandata tua desiderabam.

Aperitur
os præ de-
siderio.
Iob 29.
Ed ad re-
spirandū.

PO T E S T intelligi aperire os præ nimio desiderio, sicut qui ad aliquid anhelat: quomodo Iob de adstantibus sibi refert, quod ad verba ipsius os suum aperiebant quasi ad imbrem ferotinum. Significat enim anhelare, hiare, ut est Iob septimo. Sicut seruus desiderat umbram, in Hebræo, anhelat. Vel certè cum repente cor præ desiderio, aut tristitia constringitur, os aperitur, ut medici notant: seu cum re-
spira-

spiramus, ac nouum aerem attrahimus: quo in officio S. Nazianzenus aerem ad respirationem, quæ ad eò necessaria est, paterio dicit officio fungi. Duo autem facit respiratio Galeno teste de usu partium.

Cum enim in animali respiratio fiat propter summum cordis calorem, expiratione quod feruet, & quasi combustum est, ex ipso corde extruditur; per inspirationem uero nouo, ac frigido adducto aere refrigeratur. Ita & cor nostrum spirituale perpetua indiget extrusione, ut, quæ suffocare possent, diligentissimè extrudantur; & perpetua inspiratione, ut attrahendo, quæ recreare, & refrigerare possunt, cuiusmodi sunt diuinus spiritus, ac memoria mandatorum Dei, qua uiuificatur anima, ut ait sanctus Ambrosius, sine intermissione uiuificemur. Os ergo aperiendum est Deo, tum ut nostro desiderio, & perpetuæ anhelationi satisfaciamus, tum ut auram uitalem hauriamus, sine qua spiritualis suffocatio, atque extincto illico sequitur. In ipso enim uiuimus, & mouemur, & sumus.

Quapropter nec tam frequenter respirare debemus, ut ait Nazianzenus, quam Dei meminisse. Et sponsa Christi, inquit S. Ambros. os suum sponso aperuit, & percepit omni melle dulciora præcepta, & ideo testata est dicens. Fauces eius dulcedines, & totus desiderium: sic enim refert, quod in vulgata legimus, Guttur eius suauissimum.

Z 4 mum.

Respiratio spiritualis quæ sit.

Act. 17.

Ora. 1. de Theol.

Cant. 5.

uertat, quod cum miseria conspecta vim habeat ad cor permouendum, ita se miserū conspecturus sit, ut pro sua pietate sit pariter miseraturus. Quid autem aspectus Dei, & oculorum eius directio faciat, dictum est alibi: iuxta quod scriptum est. Oculi Domini super iustos, & iterum. Firmabo super te oculos meos. Sed, quod ait. Miserere mei secundum iudicium diligentium nomen tuum, intelligi potest primò, Misericordiam mihi exhibe, ut consueuisti (hoc est enim secundum iudicium) cum ijs, qui diligunt nomen tuum. Cum enim affluenter misericordiam praestes etiam ijs, qui te non diligunt, quos de auersis conuersos, & de non diligentibus diligentes fecisti, quæ maxima est misericordia: quis iam ambigere de tua misericordia possit, qui te diligit? Hos enim ut filios amplecteris: & misereris illorum magis, quam mater. Sed, quoniam est & quædam misericordia, quam Sãcti nullo modo aut cupiunt, aut petunt, potest intelligi quasi declarando addidisse eam se misericordiam perere, quam diligentibus se solet paternè, affatimque largiri. Misericordia autem quam nolunt, illa est, quam Deus inimicis impendit iratus, dum abstinere à flagellis, & correctione, quibus erudiri possent, & ad meliõra proficere. Vnde alicubi ait. Misereamur impio, & non discet facere iustitiam. Qua de re sanctus Bernardus.

Psal. 33.

Psal. 31.

Ibid.

Secundum iudicium, id est, uti soles.

Timenda irati Dei misericordia.

Isai. 26.

In Cant.

ser. 42.

Z 5;   nardus.

nardus. Misericordiam hanc, inquit, ego nolo: super omnem iram miseratio; ista, sapiens mihi vias iustitiæ: & infra. Volo irascaris mihi pater misericordiarum, sed illa ira, qua corrigis deuium, non qua extrudis de via: illud tua nobis benigna animaduersio parit, hoc formidolosa nutrit dissimulatio. Non enim cum nescio, sed cum sentio te iratum, tunc maximè confido propitium. Quo sensu accipit hic Sanctus, quod dicitur in psalmo. Deus tu propitius fuisti eis, & vlciscens in omnes adinventiones eorum. Vocat quippe propitiationem, quod eorum Deus non percipit excessibus. Sed nec eam misericordiã optat Hieremias, qui vbi nos habemus. Nō sis tu mihi formidini, apud Septuaginta sic habet. Non sis mihi in alienationem parcens. Quod græcè est *φειδόμενος*. quod propriè significat parcere, atque cum magna cautela, & dexteritate contingere, quod in vasis vitreis, & facillimè fragilibus fieri solet. Petit ergo non ita se tractari, nec quasi parcè, & cautè contingi: denique flagellis non subtrahi, sed erudiri. Hæc est enim misericordia, quam diligentibus se Dominus præstare solet.

Psalmi 98.

Cap. 6.

333 Gressus meos dirige secundum eloquium tuum.

HÆC est misericordia, quam enixè petit, vt dirigat Dominus omnes gressus

fus suos, & disponat affectus secundum re-
 ctissimam regulam legis suæ, vt non do-
 minetur ei omnis iniustitia. Vides elo-
 quium Dei dirigere gressus, propterea, &
 toties id petit: nunc quidem dicens. Deduc
 me in semitam mādatorum tuorum, quia *Sup. v. 35.*
 ipsam volui: nunc. Vias tuas Domine de-
 monstra mihi & semitas tuas edoce me:
 nunc vero. Dirige me in veritate tua: & *Psal. 24.*
 hic. Gressus meos dirige. Certè & ipsi sem- *Ibid.*
 per directione indigemus; & ipse id sine
 cessatione misericorditer præstat, appre-
 hendens manum nostram, dirigens, & ope-
 ra manuum nostrarum super nos. Vnde
 sanctus Dionysius significantissimè Deum
 ipsum appellat ἀνάγκη καὶ πύξιν χειραγωγίαν, *De diuina*
 id est, manuductionem extenta manu per- *nom.*
 petuò dirigentem.

Et non dominetur mei omnis iniu-
 stitia.

HEbraismus est, id est, nulla: vt ibi. Cum *Psal. 48.*
 interierit non sumet omnia, id est, ni-
 hil. Et quidem de iniustitia, id est, de letali
 culpa, quæ hominē verè iniustū, facit, ma-
 nifestum est sanctum hominē, vt quod ma-
 ximè abhorret, vehementissimè deprecari.
 Quod tum obtinebit, si gressus eius; id
 est actiones à Deo secundum eloquiunt
 suum dirigantur. Sed quoniam qui perfe-
 ctè diligit, plus aliquid ambit, nec sola

Z. 6. mor-

*Peccata
venialia
quãdodo-
minentur.*

Eccl. 10.

Rom. 7.

4. Reg. 24

Sant. 7:

mortifei peccati declinatione contentus est, sed cupit in omnibus Deo placere, eique suis in gressibus conformari, puto iniustitiam vniuersaliter accipi, prout etiam venialia, & quotidiana peccata comprehendit: in quibus quamuis ex fragilitate aliquando contingat impingere, cupit tamen, & orat, ne sibi etiam hæc iniustitia dominetur. Arbitror autem tunc dici hæc animæ dominari, cum vel ex incuria multiplicatur, aut sinuntur in anima residere: vt verè muscæ non circumuolitantes, sed morientes exterminent suauitatē vnguenti: vel, cum non solum ex incogitantia, fragilitate, vel repentina aggressione, sed ex affectu committuntur, vt petitio sit. Quæso te Domine dulcissime, puritatis amator: qui nosti figmentum nostrum, & recordaris quoniam puluis sumus, & luteas domos inhabitamus, ne permittas has quanquam leuiore culpas mihi dominari: sed gratia tua fragilitatem meam muniens, sensusque meos, & corpus possidens, effice, vt nõ meus in me affectus, sed iugiter tuæ pietatis præueniat effectus: vt, si ex corpore mortis huius subnascentes latrunculi infestant, & angunt, nunquam tamen te misericorditer protegente dominantur. Vbi verò anima accuratè ad anteriora se extendens gressus purissimè dirigens in Deum tendit, meritò, vt notat sanctus Ambrosius, audit. Quam pulchri sunt gressus tui

tui in calceamentis filia Principis. Iuncturæ, vel, ut ipse legit, moduli femorum tuorum, quasi monilia, quæ fabricata sunt manu artificis. Quod de animæ gressibus dici manifestum est. Calceamenta verò, in quibus puleri sunt gressus, corpus interpretatur, quod non impedimento sit, sed incessui gratiam addat. Quare cauendum, ne luto corporali inquinetur, ne in voragine vitiorum mergatur, ne tardum fiat à ruina pingui: sed ait. Utamur ergo corpore tanquam calceamento ad interioris operæ virtutis: ad ministerium, non ad præcipitium: ad obsequium, non ad delectationem: ad obediētiam, non ad dissensionem. iuncturæ verò femorum significant, ut arbitror, vertebrae, quibus gressus, quasi harmonice mouentur, ac si dicat. Tam pulchre, tam concinne, tam suauiter gressus componis, ut ipsa femorum motio torquibus, & monilibus comparari valeat: quæ cum ornamenta sint bellatorum, & præmia victoriæ, Symmachus ἰδιῶς χάλια dixit, id est, quæ sint circa collum. Tantus vel Ecclesiæ, vel animæ significatur processus, profectusque, ut ornamentis pretiosissimis, & torquibus triumphantium compareretur. Hæc ex Ambrosio. Et ne putes hæc monilia fortuito, aut oscitanter fabricata fuisse, ait. Quæ fabricata sunt manu artificis, id est, insignis cuiuspiam, & in ea arte peritissimi aurifabri.

Corpore
quo modo
utendum.

134 Redime me à calumnijs hominum,
vt custodiam mandata tua.

CAELVMNIA, inquit sanctus Ambrosius, eo grauior est, quia non solum falsa componit, verum etiam, quæ piè gesta sunt, decolorat. & infra. Qui enim opprimitur calumnia, non faciliè potest custodire mandata eius. Tristitiæ necesse est plerumque, aut timori cedat, & affligatur vel metu calumniæ, vel dolore. Sed, cum Veritas dicat. Non est seruus maior Domino suo, nec discipulus super magistrum; si, quæ Dominus, & magister noster passus est recogitemus, iuxta Apostoli monitum dicentis. Recogitare eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini animis vestris deficientes] certe non est, cur tanto opere calumnias, & oppressiones reformidemus. Audi Prophetam hunc nostrum alio Psalmo de magistri, & Domini calumnijs, & oppressione per prophetiam ita Domino Patri loquentem. Diripuerunt eum omnes transeuntes viam, factus est opprobrium vicinis suis. Durum: sed addit. Exaltasti dexteram deprimētium eum latificasti omnes inimicos eius. Quid amarius? Pergit. Auertisti adiutorium gladij eius, & non es auxiliatus ei in bello. Quanta in calamitate derelictio quanta?

Mat. 10.

Hebr. 12.

Psal. 38.

ta? Addit. Destruixisti eum ab emundatione, vt ne innocentia quidem eius in tanta sanctitatis exultatione appareret. Præterea. Sedem eius in terra collifisti, quasi de throno regni, quod illi inamissibile est, deiectus videretur. Denique. Minorasti dies temporis eius, perfudisti eum confusione. Quis ergo audeat fidelis seruus, Domini, & Dei sui tale intuitus exemplum calumnias, & oppressiones à se deprecari? Sed quoniam calumnia conturbat sapientem, *Eccl. 7.* vt scriptum est, & perdit robur cordis illius, id mihi potius videtur petere, non vt liber sit à calumnijs, sed (quod est excellentius redimi) ne huiusmodi inimicorum calumniæ à seruandis Domini mandatis ipsum abducant, aut retrahant, vel odio in ipsos calumniatores, vel timore calumniarum, vel quasi diffidentia quadam diuinae prouidentiae: quæ talia impijs permittat audere in Sanctos. Ergo non tam acerbitates calumniarum, & malorum, quam defectum patientiæ, fiduciæ, & longanimitatis pertimescēs, orat, vt seruata erga inimicos dulcedine mentis, & caritate, ab his incommodis eruatur: ne dum Deo in eiusmodi probationibus placere desiderat, ex sua infirmitate displiceat.

135 Faciem tuam illumina super seruum tuum, & doce me iustificationes tuas.

Petitur beneuolentia Dei. **I**L L V M I N A, Hebraeis, fac splendere: quod significat primò beneuolentiam, hilaritatem, ac fauorem ostendere. Quomodo Iob. Lux, inquit, vultus mei non cadebat in terram: ita auidè, & cum desiderio à subditis excipiebatur. Deinde, quia ipsa facies Dei lux est, idem est dicere. Faciem tuam illumina, ac luce tua perfunde me, vt videam iustificationes tuas, hoc enim est doceri, & illuminari. Sed non puto sibi soli, aut hilaritatem vultus Dei, aut diuinæ lucis manifestationem petere; petit & pro toto terrarum orbe, vt Deus, qui dixit in principio de tenebris lucem splendescere, cum nascentem mundum, & quasi infantiaë pannis obuolutum, lumine, coloribus, ac decore depingeret, ipse sublimiori iam luce resplendeat in cordibus nostris ad illuminationem scientiaë claritatis Dei in facie Christi I E S U: per quem, & in quo cælestis illius Hierusalem in terris imago quædam, & species representata est. Hanc speciem vidit in spiritu Isaias Vidit, & gauisus est. Vnde & exultabat lætabundus, & laudans. Gaudens, inquit, gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me.

Iob 29.

Et lux.

2. Cor. 4.

Et Christi.

saluator.

Isai. 61.

me vestimentis salutis, & indumento iustitiæ circumdedit me, quasi sponsum decoratum corona, & quasi sponsum ornatam monilibus suis. Quæ verba suavissimè sic S. Bernardus explicat. Sed melius dicimus, quod Sponsum tunc viderit, cum Verbum in carne vidit, agnoscens duos in carne vna. Dum enim sanctus ille Emmanuel terris intulit magisterium disciplinæ cælestis, dum supernæ illius Hierusalem, quæ est mater nostra, visibilis quædam imago, & species decoris eius per ipsum nobis, & in ipso expressa innotuit, quid nisi in Sponso Sponsam perspeximus, vnum eundemque Dominum gloriæ admirantes, & Sponsum decoratum corona, & Sponsam ornatam monilibus suis? Vnus idemque Dominus, & Sponsus in capite, & Sponsa in corpore. Legendâ quæ subdit. Nec plura addam, ne diuinæ dulcedinis obtundatur sapor. Non itaque mirum si in hanc faciei illuminationem, & splendoris magnitudinem, ac decorem Propheta intuens, sequenti capite id se ardentius postulare fatetur. Propter Sion, inquit, non tacebo, & propter Hierusalem non quiescam, donec egrediatur, vt splendor, iustus eius; & Saluator eius, vt lampas accendatur: & videbunt gentes iustum tuum, & cuncti Reges inelyum tuum. O lux, quæ in tenebris lucet, & tamen tenebræ te non comprehendunt. O, qui in propria venisti,

Ser. 27. 120^a
Cant.

Isai. 62°.

Ioan. 1.
Fructus
ex Christi
aduentu.

sti,

sti, & tui te non receperunt, indica nobis, quid ex vultus manifestatione gaudij, quid excellentiæ, & decoris in vniuersam Ecclesiam redundarit: vt videamus, quam meritò faciem tuam super se illuminari Psalmographus adeo ardentè efflagitat. Sequitur Isaias. Et vocabitur tibi nomen nouum, quod os Domini nominabit: & eris corona gloriæ in manu Domini, & diadema regni in manu Dei tui. Non vocaberis vltra derelicta: & terra tua non vocabitur amplius desolata: sed vocaberis voluntas mea (siue complacentia mea) in ea: & terra tua inhabitata, quia complacuit Domino in te.

136 Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.

Vis ingēs
lacryma-
rū signifi-
catur.

Cant. 4.

QVAM pulcher, quam exaggeratus dicendi modus ad explicandam vim lacrymarum ob diuinæ legis transgressionem? vt non veluti guttatim lacrymæ defluerent, sed quasi riuus imperu fluerent de Libano. Hebræis vox eadem est apud Ieremiam Thren. c. 3. vbi noster transtulit diuisiones aquarum: & reuera verbum **סִלְגִּים** significat diuidere, vnde quidam **אֲרָבִים** dictus est, quod in diebus eius diuisa fuerit terra. Sunt qui putent riuos diuisiones appellari quasi à fonte diuisos ac di-

ac diuifos ; mihi magis placet diuifiones
 aquarum ideò vocari, quia cum ingens
 est copia, præ multitudine in varios diui-
 ditur riuos. Non igitur ex oculis Prophe-
 tæ noſtri aquæ guttatim quaſi lacrymę flu-
 unt, ſed deriuantur vti flumina. Eundem
 animi ſenſum, & doloris magnitudinem
 Pſal. 6. ſic explicat. Laboraui in gemitu
 meo : lauabo per ſingulas noctes lectum
 meum. Quæ vox [lauabo] multum ſanè
 ſignificat, tamen Hebraice maiorem vim
 habet : ſignificat enim propriè, natate fa-
 ciam. Quaſi tantus fuerit imber lacryma-
 rum, vt lectulus in eo nataret. Et, quod
 ſubditur. Lacrymis meis ſtratum meum
 rigabo, Hebraicè, liquefaciam, id enim ſi-
 gnificat **למון**. Quibus duabus meta-
 phoriſ per hyperbolem prolatis ſatis indi-
 cat, quam copioſas die noctuque lacrymas
 fuderit. Cauſam autem tatarum lacryma-
 rum enuntiat, cum dicit. Quia non cu-
 ſtodierunt legem tuam : quod ſancti Am-
 broſi. & Auguſtinus de ipſius oculis, & pro-
 prio peccato intelligunt. Dicuntur enim
 oculi non cuſtodire legem, quod fuerint
 inſtrumenta peccati, & fenestræ, per quas
 mors ingreſſa eſt, cum pulchritudinem
 mulieris contra Dei legem curioſè, & ple-
 ni adulteriij conſpexerunt : vnde & adulte-
 rium, & homicidium conſecutum eſt. Ni-
 hil ergo nimirū, ſi tam ſordidas maculas,
 tam ingenti imbre eluere conabatur, quæ
 ſan-

Oculis
 peccatum
 tribuitur.

Orat. 3: sanctus Gregorius Nazianzens peccati di-
Ep. 200. luuium appellat : & Isidorus Pelusiota ad
 Heronem, huiusmodi lacrymas thymia-
Or. 5. de matis instar iucundas, dulcesque Deo af-
pæn. ferit. Et S. Chrysostomus, vt vim lacry-
 marum ostendat. Multus, inquit, peccati
 ignis, atque modica extinguit eum lacry-
 ma. Nam lacryma, fratres, rogam extin-
 guit peccatorum.

Dolendū
& de pec-
catis alie-
nis.

Serm. de
grad. asc
ad beat.

Lacryma-
rum gene-
ra qua-
tuor.

Alij, vt Theodoretus, & Euthymius
 (non custodierunt) vniuersaliter accipiunt,
 vt defleat etiam peccata aliorum, vt quæ
 & Deum inhonorent, & peccantibus per-
 niciem ingentem afferant. Nam vt B. Leo,
 à mundanis lacrymis sublimes hæc di-
 stinguens, loquitur. Alia ratio est san-
 ctorum gemituum, alia beatarum causa lacry-
 marum. Religiosa tristitia, aut alienū lu-
 get peccatum, aut proprium. Vtroque igitur
 modo beatus Dauid abundantissimis
 lacrymis mentem rigabat. Quomodo sæ-
 pe dolet super cœcitate cordis illorum, qui
 diuinam legem transgrediuntur quos, cum
 tamen nobilissimi à Deo conditi sint, su-
 pra conquestus est ab ipso Factore tanquã
 scoriam reputari.

Sed libet paulisper erecto sursum corde
 diuinam adorare sapientiam, diuinam de-
 prædicare clementiam, quæ ingenti sua
 dulcedine naturalem humorem, quem ex
 oculis vel nimia cerebri humiditas, vt in
 pueris, vel dolor exprimit, vt in alijs, ita

sancti-

sanctificat, & attollit, vt prouehat in fluuios paradisi. Fluuus, inquit Scriptura, egrediebatur de loco voluptatis, qui inde diuiditur in quatuor capita. Et hic vnus Dei amor etiam in capita quatuor diuiditur.

Gen. 2.

Sunt lacrymæ ex dolore peccatorum: Primum iste est Gehon, qui sonat vallem gratiæ, vel ex dolore diuitiarum. Quantæ diuitiæ in ablutione peccatorum! Ille Aethiopiæ alluit, sed peccatorum. Aethiopes nõ facit albos: at noster hic fluuius de nigris lucidos facit: vt verè anima sic purgata miraculum sui faciat, & ab admirantibus Angelis non sine rubore de se audiat. Quæ est ista, quæ ascendit dealbata?

Cant. 3. 8.

Sunt lacrymæ ex zelo gloriæ Dei, quo Iustus angitur, & absimitur, cum videt illum negligi, aut minus diligi; vnde exitus aquarum deducit, quia miseri præuaricatores non custodierunt legem Dei. Hic est Euphrates, qui fœcunditatem, & fructum sonat. Verè magna fœcunditas, quæ peccata omnia, miserias, & mala aliorum in sua lucra, pretiosumque fructum conuertit. Qualis enim fructus, quam pulcher, & quam aspectu delectabilis, & ad vescendum suavis! non vt ille olim in terrestri paradiso malè alliciens parentes nostros, vnde tam multa in nos mala defluerunt; sed verè suavis, ac vitaliter nutriens, dum ex caritate Dei, & proximi aliorum errata ex intimo deflet affectu.

Secundū, ex zelo gloriæ Dei.

Gen. 3.

Ter-

Tertium, Tertius fluuius lacrymæ sunt ex amaritudine periculis huius vitæ inter salices Babylonis. Hic Tygris est, quod nomē vitæ.

Medorum lingua, vnde desumptum est, significat sagittam: quo rapida eius fluminis velocitas designatur. Est autem fluuius hic rapidissimus, tum quia res ipsæ rapidè fluunt; &, quo magis tendunt, vt sint, eo velocius properant, vt non sint.

In Psal.
136.

Nam & flumina Babylonis sunt omnia, quæ hic amantur, & transeunt, vt ait S. Augustinus: tum quia & nobis hæc ipsa in morem sagittæ percurrenda sunt, quia si paululum cuncteris rapiunt, & trahunt in mare. Et igitur ait S. Leo. Si quæ in hac vita blandiuntur, non amplectenda nequiter, sed transeunda sunt fortiter.

Ser. 2. de
Ascens.

Quartum.
ex desiderio
æternæ vitæ.

Quartus fluuius est ex desiderio æternæ vitæ, qui dicitur Phison, id est oris extensio. Extendit enim faciem ad anteriora, & æterna: & suspensis organis lætitiæ, quæ homines detinere solent, Fleuimus, inquit, dum recordaremur Sion. Ibi nascitur aurum optimum, & bdellium, & lapis onychinus quæ omnia pretiosa valde sunt. Quid enim non sublime, ac pretiosum in hoc flumine lacrymarum? De quo dulcissimè suo more sanctus Bernardus:

Psal. 136.

Serm. de
ver. Ap.
Non est
regnum
Dei esca.
&c.

Nunquid non plerumque orantibus nobis omnia viscerum succatiuntur occulta ad memoriam gaudij illius, quod est in Hierusalem, quæ sursum est, quæ mater

IN PSAL. CXVIII. 55

nostra est, & lacrymarum vnda vultus meditantium perfundit? O si duraret? Et alibi. Nam & me miserum heu longè agentem, & de longe salutantem en ipsa recordatio ad lacrymas prouocat, planè iuxta affectionem, & vocem dicentium. Super flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus, dum recordaremur tui Sion. Et mox allatis ex Psalmo verbis. Qui posuit fines tuos pacem, & adipe frumenti satiat te. Quis, inquit, non illic vehementer cupiat pasci, & propter pacem, & propter adipem, & propter satietatem? Nihil ibi formidatur, nihil fastiditur, nihil deficit. Tuta habitatio Paradisus, dulce pabulum verbum, abundantia multa nimis æternitas: ac deinde concludit. Festinemus proinde filij, festinemus ad locum tutiorem, ad pastum suauiore, ad vberiore, & fertiliorem agrum. Festinemus, vt habitemus sine metu, abundemus sine defectu, satiemur sine fastidio. Vide etiam suauissima serm. 82. in fine. Et miramur si fluuius hic, oris scilicet, ad superna extensio ita exundat, & inundat? Videndus est Cassianus de varijs lacrymarum generibus. Sed cuiuscunque tandem generis lacrymæ istæ sint, verissimum est quod sanctus Chrysostomus in Genesi asserit. Sicut faciè, inquit, corporis tui quotidie abluis, ne qua fortè macula faciei inhærens, foeda appareat, sic & animæ curam habe, quo-

Bern. ser. 33. in Cantic.

Psal. 136.

Psal. 147.

Coll. 9. c. 28.

Hom. 21.

quotidie lacrymis eam abluens calidis. Hac enim aqua maculæ deponuntur, fitque facies admodum luculenta. Et idem Pater lacrymas quascunque pro Deo defluentes, veluti torques, & monilia asserit animæ esse.

¶ Tñade, id est, Iustitia.

Octonarius XVIII.

- 137 **I**ustus es Domine: & rectum iudicium tuum.
- 138 Mandasti iustitiam testimonia tua: & veritatem tuam nimis.
- 139 Tabescere me fecit zelus meus: quia obliti sunt verba tua inimici mei.
- 140 Ignitum eloquium tuum vehementer: & seruus tuus dilexit illud.
- 141 Adolescentulus sum ego, & contemptus: iustificationes tuas non sum oblitus.
- 142 Iustitia tua, iustitia in æternum: & lex tua veritas.
- 143 Tribulatio: & angustia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea est.

144 AEquitas